

Ennakoinnilla varaudutaan muutoksiin

26.9.2024

Tulevaisuuksien ennakoinnissa hyödynnetään olemassa olevaa tietoa sekä trendien ja hiljaisten signaalien tarkkailua. Mielikuvituksen avulla ja asioita uudelleen yhdistelemällä voidaan pohtia ”entä jos..” Kevyimmillään ennakointi on muutostekijöiden tiedostamista ja niiden merkitysten pohtimista. Tätä pohdintaa voidaan hyödyntää strategian päivittämisessä, vaikka sen suurempaa skenaariotyötä ei ennakoinnin osalta toteutettaisikaan.

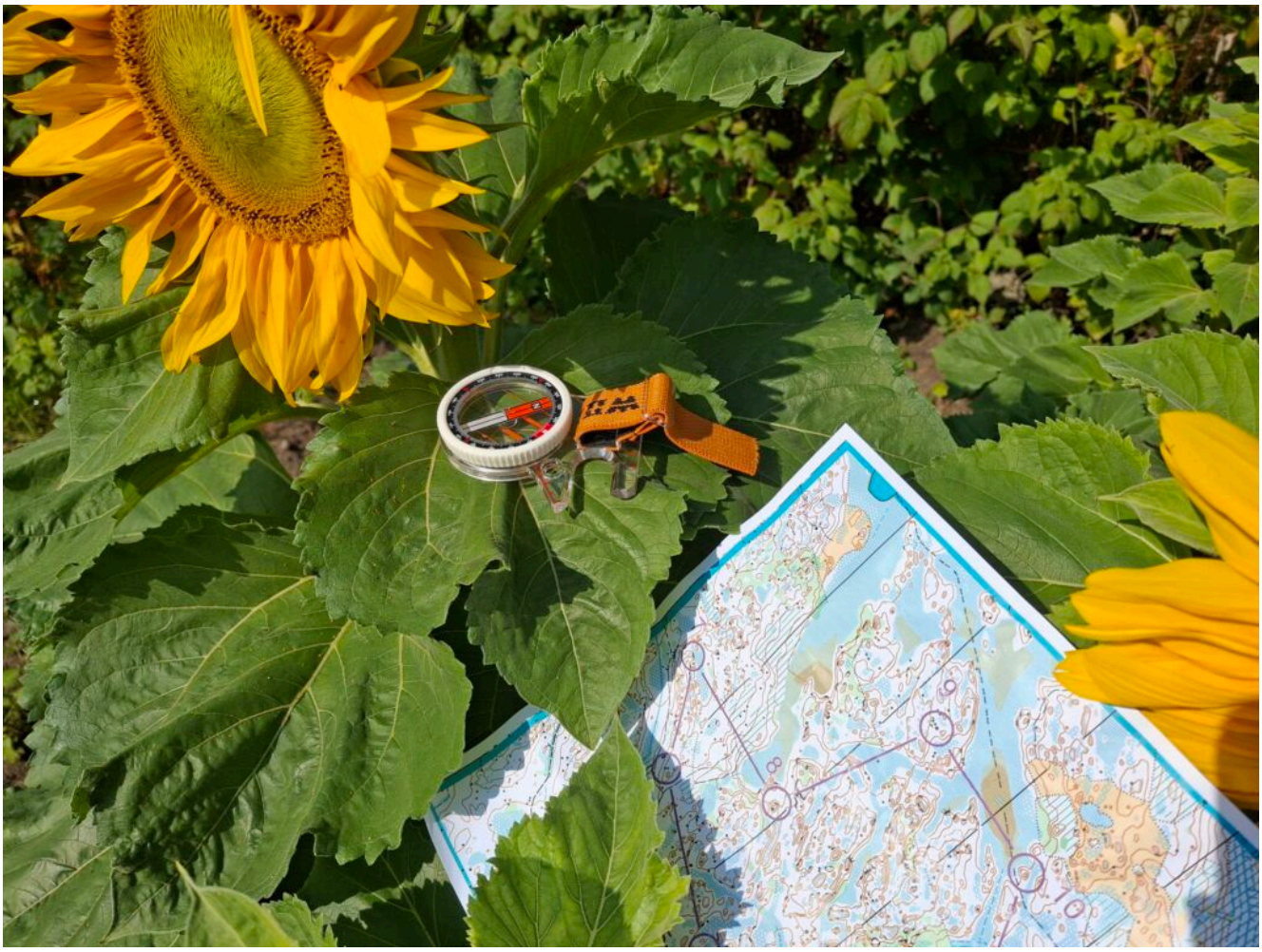
Ennakoinnissa voi hyödyntää valmiita materiaaleja ja pohdintoja

Ennakointi on vielä suhteellisen vähän käytetty apukeino eteläpohjalaisissa pk-yrityksissä. Naiset innovaatio- ja kasvupolulla on yrittäjyyttä tukeva hanke. Sen osana järjestetyn ennakoinnin työpajan tavoitteena oli lisätä tietoisuutta siitä, mitä ennakointi on sekä rohkaista tietoisesti kuulostelemaan trendejä ja hiljaisia signaaleja.

Yrityksen omasta toiminnasta on taloustietoja ja mahdollisesti muutakin seurantatietoa vuosien ajalta. Kuulemme ja luemme paljon uutisia, käymme keskusteluja ja saamme faktatietoa. Valmiita trendilistauksia löytyy monille aloille yleisten trendikuvausten lisäksi. Kansainvälisesti julkaisijoina voivat olla niin yksityiset toimijat kuin suuret organisaatiot ja järjestötkin. Suomessa vahva ennakointitoimija on Sitra, jonka verkkosivuilla on paljon tietoa maksutta. Maakunnat toteuttavat omia ennakointiprosessejaan ja niistä löytyy tietoa usein maakuntaliittojen sivuilta. Lisäämällä näihin tietoihin vähän mielikuvitusta, meillä on jo ainekset tulevaisuuden ennakointiin.

Materiaalia on paljon, joten kannattaa aloittaa rajatusta määrästä. Oman alan trendejä, asiakkaiden käyttäytymistä ja niiden muutoksia sekä oman ja siihen läheisesti liittyvien alojen uutuuksia seuraamalla pääsee hyvin alkuun.

Ennakoinnissa hiljaiset signaalit ovat mielenkiintoinen ilmiö. Usein ne kuvaillaan muutoksen ensioireiksi, joihin ensimmäistä kertaa törmätessään voi ajatella vaikkapa, että onko se edes laillista tai asia saa aikaan naurunpurskahduksen. Niistä osa vahvistuu ja alkaa näkyä vahvemmin.

Yrityksellä on hyvä olla päämäärä ja sinne etenemiselle vaiheittainen suunnitelma. Vaikka ennakoidut tai ennakoimattomat tekijät aiheuttaisivat mutkia matkaan, on päämäärä silti selvillä (kuva: Salla Ketunen).

Järjestelmällisesti analysoiden ja vapaasti jossitellen

Työpajan aikana mietittiin järjestelmällisesti, millaisia muutoksia omalla alalla on näkyvissä poliittisista, taloudellisista, sosiaalisista, teknologisista, ekologisista ja laillisista näkökulmista tarkasteltuna (PESTEL-analyysi). Näistä muutoksista valitaan tarkasteluun esimerkiksi todennäköisin, mielenkiintoisin, eniten mahdollisuuksia tarjoava tai pakottavia muutostarpeita aiheuttava. Sen jälkeen lisätään hieman mielikuvitusta miettimällä ”entä jos…”. Entä jos kyseinen muutos tapahtuu, mitä se tarkoittaa oman yritystoimintani kannalta? Sitten on tietenkin järkevää miettiä, että kuinka muutokseen voi varautua. Jos se vaikeuttaa

yrityksen nykyistä toimintaa, onko syytä jo alkaa varautua muuttamaan omia toimintatapoja? Jos se tarjoaa mahdollisuuksia, voidaanko tilaisuuteen tarttumista valmistella, jotta sopivan hetken tullen yritys on valmis? Edellä olevien kysymysten pohtiminen voidaan linkittää yrityksen strategiaan.

Työpajan tavoitteena oli kannustaa trendien, vastatrendien ja hiljaisten signaalien tarkkailemiseen ja tunnistamiseen. Usein kyse on siitä, että tulevaisuussilmälasien läpi katsoessaan ympärillä tapahtuvista, luetuista ja kuulluista asioista osaa tunnistaa muutoksen oireita ja mahdollisuuksia. Toiseksi haluttiin kannustaa siihen, että tuota tietoa uskalletaan käyttää muutoksiin varautumiseen. Vaikka yrityksessä ei toteutettaisikaan suurisuuntaisia ennakointiprosesseja skenaarioineen, pienempiäkin tulevaisuuspohdintoja ja tietoa voi hyödyntää strategisen suunnittelun ja johtamisen tukena. Asioiden ennalta tiedostaminen auttaa myös tarvittaessa reagoimaan nopeammin siinä vaiheessa, kun ”entä jos…” kuvittelun lopputulos alkaakin näkyä todellisena muutoksena.

Artikkeli on kirjoitettu osana Naiset innovaatio- ja kasvupolulla -hanketta, joka on Euroopan unionin osarahoittama.

Lue lisää hankkeen verkkosivuilta.

Salla Kettunen
tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan asiantuntija
SeAMK